

Merész álmai vannak. De ezek az ál-
mok mind olyanok, hogy a valóságba
is átvihetők s akkor úgy hatnának,
mint a realitásba átmentett álmokin-
csek. Magasra száll az építőművész
képzeldőereje, de valahogy úgy, mint
a repülőgép, melynek szállása kormá-
nyozható. Az építőmester dús fantá-
ziáját mindig a kellő helyre kormá-
nyozza az egyszerre érzett valóságban
elgondolás. Bármily merészet termel a
fantáziája: megérik a gondolatban
a kőbe, márványba is tökéletesen ki-
fejezésre juttatható terv életképessége,
igazsága.

Gazdag skálát fog át ez az építőmű-
vészi álmódzás. A budavári Szent-
háromság-szobor hiánytalan stílus-
érzékkel pótolta emelvényét épügy a
valóság számára rajzolta meg, mint az
utána következő dómot. A gigan-
tikus dóm-álom is csak olyan építési
megalapozással nő fel a lelkéből — ez
megérik! — mint az egy-kettőre
megvalósítható, szerény kis baroklép-
csőzet. Az építész így álmodik, így
kottáz kőbe. Csak le kellene muzsikálni
a dómot is, az is tökéletes lenne bizo-
nyára. Azután élénk ormosodik egy
nagyszerű templomhajó... egy ha-
talmos erejű várkapolna... a csudálat-
os hatású katedrális... nagyszabású
hósi emléktérvek következnek, feje-
delmi várkastély, teremterv a salzburgi
játékokhoz... vidám mulatót képzel
el... fantáziája hatalmas hangver-
senytermet rakat vele... felmagasz-
tosulva, Beethoven lángelméjének emel
ünnepi csarnokot, képzeletben...
Mozart számára is elgondol egyet,
kecseset, mint a költeményei... mozi-
dekorációk is megmozdítják a képzelő
kedvét, rajzolja a tudomány otthoná-
nak óriási palotát költ, megálmodja
egy nagyszerű kiállítási terület ké-
pét, élénk varázsolja egy ideális tenger-
parti város kőarcát, Mammonnak tor-
nyot rak játszi kedve, kikötőket, gyá-
rakat álmodik... álmodik, ragyogóan,
szépen épít — légvárakat, légdómot,
légtornyokat...

Szomorú, hogy mindez a merész
álom manapság valóra nem válhat, de
mégis jól esik látnunk, hogy ilyen
építőművész-költőink vannak, jól esik
tudnunk, hogy ha eljön az ideje annak,
hogy a hegyek márványát és csengő-
kemény követ újra az építőterekre
ordhatjuk, akkor olyan finom, mű-
vészi alkotóelmék teremhetnek majd
belőlük elmúlhatatlan építészet-muzsi-

kát, mint ennek a pompás albumnak
a költője: Pogány Móric és a hét szűk
esztendőben is szépet álmódó magyar
építőművész társai.

Myn.

**Nagy József: Két filozófus. Platon
és Kant.** Nagy Józsefnek, a pécsi
egyetem professzorának sűrű egymás-
utánban jelennek meg a filozófiát nép-
szerűsítő munkái. «Gondolkodók» című
könyvét nemrég ismertette a Nap-
kelet, most egy másik kötetről kell
beszámolnunk, amelyben nagyobb filozó-
fiátörténetéből kiszakított két érte-
kezés foglal helyet. A kiszakítás és
kötetbe helyezés nem volt egészen
szerencsés; a két tanulmány közön-
bösen áll egymás mellett, semmi sem
igazolja egybetartozásukat. Az antik
és modern világnézet ellentétét vol-
nának hivatva bemutatni, de mind e
világnézetekről, mind ellentétükről ke-
veset tudunk meg.

A tanulmányok különben nagyon
lelkiismeretes elemzését adják a két
bölcseleti rendszerének, ám az egyéni
nézőpontot, interpretációkat kevésbé
ismert részek (pl. Platon kritikai kor-
szaka) bővebb tárgyalását elkerülik.
Nagy József mesterének, Pauler Ákos-
nak van egy szép Aristoteles tanul-
mánya. Az elemzésben élesen rajzoló-
dik elő egy vezető alap gondolat, erő-
teljes és szuggesztív hatású a válasz-
tott új nézőpont és súlyosakká, ma-
radandókká váltak az egyes megállapí-
tások, egyszerű rendszerbe sorakoztak
a szétszórt aristotelesi tanok. Nagy
József előadásában Platon elszinte-
nedik, tanítása szürke részletekre hull
szét, elveszítjük ez összefüggések ké-
pét.

Bartók Györgynek jelent meg nem-
rég egy itt is ismertetett Kant-könyve.
A munkának voltak hibái és hiányai,
de az egész mégis megkapott a buzgó
kantianus feltétlen hite és az igazolni
akarás melegsége által. A szempont
eredetiséghiányát feledtette a meggyő-
ződés ereje. Nagy Józsefnél csöndesen,
egyhangúan következik egymásután
a három kritika tartalma; közös ala-
pozásukra — az erkölcsi gondolat pri-
matusára — rámutat ugyan, de el-
mulasztja e gondolat kifejtését.

Egyetlen kis csemegével szolgál a
szerző, Paulert nagy ellenfelével, Kant-
tal hozza párhuzamba. Itt is azonban
a hasonlóságok felsorolása elnagyolt,
elsietelt és egyáltalán nem meggyőző.

h. g.